

NÄKÖVAMMAISTEN airut

Vammaistutkimuksen
professori valittiin

Kiekonheittäjä palasi
Berliinistä

Sirpa Pietikäinen vaatii
perusoikeuksia

Pääkirjoitus **3**

Kiikarissa **4**

Teatteri ja musiikki suosituimmat taidemuodot **7**

Hisayo Katsuille vammaistutkimuksen professuuri **8**

Uusi johtokaksikko visioi kunnelmalle nousun aikoja **10**

Berliinin jälkeen **14**

Leffakorva: Sorjonen **18**

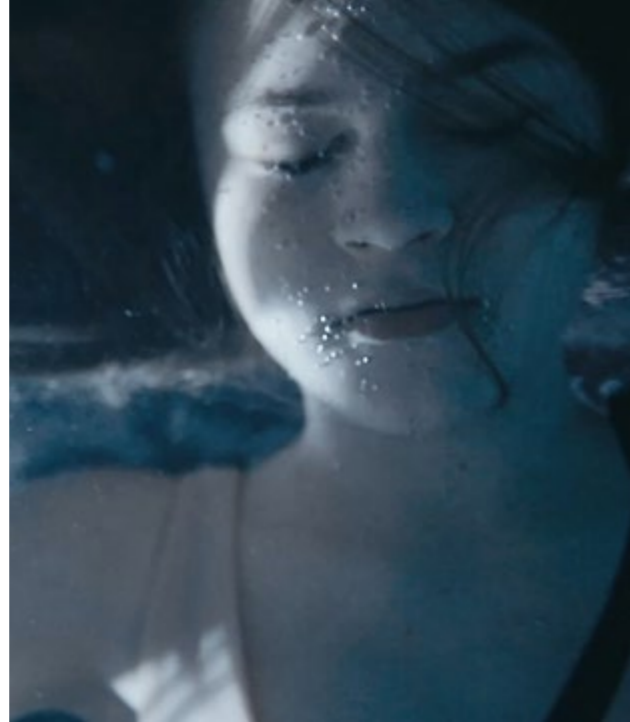
Perusoikeus-Pietikäinen vaatii esteettömiä palveluja **20**

Vieraileva kolumnisti **23**

Ilmoitukset **24**

Aineiston aikataulu **27**

KANNESSA apulaisprofessori Hisayo Katsui
KUVA Aatu Komsu

KUVA: FISHER KING PRODUCTION

18 Sorjosen 1. kausi löytyy nyt myös Netflixistä kuvailutulkattuna.

NÄKÖVAMMAISTEN **airut**

Näkövammaisten liitto ry:n jäsenlehti
107. vuosikerta

11 numeroa vuodessa printtilehtenä, verkkolehtenä, Daisy-äänilehtenä, pistekirjoituksella, sähköisenä Luetus-julkaisuna ja pdf-näköislehtenä.

ISSN 0358-2930

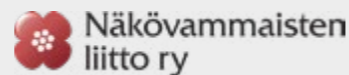
Paino:
Savion kirjapaino Oy

airut@nkl.fi
www.airutlehti.fi

Päätoimittaja
Marika Mäkinen
p. 09 3960 4652,
0500 417 670
marika.makinen@nkl.fi

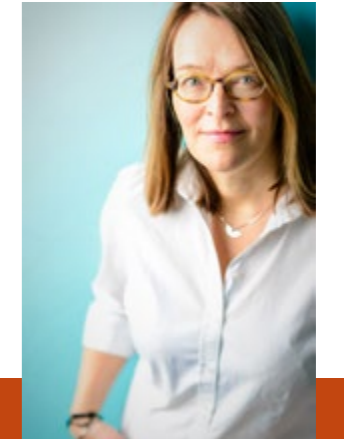
Taitto, ilmoitukset
Aatu Komsu
p. 09 3960 4651,
050 396 4651
aatu.komsu@nkl.fi

Tilaukset, versio- ja osoitteenmuutokset
Niina Juntunen
p. 09 3960 4656
lehtitilaus@nkl.fi

Pääkirjoitus

TEKSTI Marika Mäkinen

Vammattoman urheilijan euro on vammaisurheilijan 50 senttiä

Sokean yleisurheilijan **Ronja Ojan** twiitti sai aikaan vilkkaan keskustelun mediasa Berliinin paralympien EM-kisojen aikaan. Oja twiittasi paraurheilijoiden omavastuuosuuksista ja raotti samalla kilpaurheilun rahoituskuvioita, jotka yleensä jäävät vähemmälle huomiolle suurelta yleisöltä.

Twiittiä seuranneessa keskustelussa muistutettiin siitä, että omavastuut ovat tavallisia monissa lajeissa myös vammattomien urheilijoiden kohdalla, etenkin harvinaisimmissa lajeissa ja ellei urheilija satu kuulumaan aivan kirkkaimpaan kärkeen. Myös nuoret urheilijat ja senioriurheilijat joutuvat rahoittamaan omaa urheiluaan jopa tuhansilla euroilla vuodessa.

Paraurheilijoita ei kuitenkaan pidä rinnastaa nuoriin tai senioreihin vaan vammattomiin huippu-urheilijoihin, ja näitä kahta ryhmää on kohdeltava samalla tavoin. Viime vuosina edistysaskeleita on otettu esimerkiksi urheilija-apurahojen jakamisessa,

jonka piirissä on yhä useammin vammaisurheilijoita. Urheilija-apuraha mahdollistaa osittain ammattimaisen valmentautumisen, jota huippu-urheilu tänä päivänä edellyttää vammaishuippu-urheilunkin puolella.

Vaikka vammaishuippu-urheilun arvostus on noussut ja sen medianäkyvyys kasvanut, avoimia kysymyksiä on paljon. Keskeisimpiä niistä on integraatio. Eikö tavoitteena tulisi olla, että vammaisurheilijat kuuluisivat vammattomien kanssa samoihin lajiliittoihin? Myös tuille ja omavastuuosuuksille pitäisi olla yhtenäinen käytäntö.

Vammaishuippu-urheilijat ansaitsevat yhdenvertaisen kohtelun, elleivät jopa positiivista diskriminaatiota. Monet heistä urheilevat niukoilla taloudellisilla resursseilla ja olemattomalla sponsorituella. Arvostus osoitetaan myös panostamalla rahallisesti. Ainoastaan näin meillä on jatkossakin sellaisia valovoimaisia urheilijoita kuin **Ronja Oja**, **Leo-Pekka Tähti** ja **Matti Suur-Hamari**. ♿

**KUUKAUDEN KASVO:
LAURA TOLKKINEN**

” Olen **Laura Tolkkinen**, aloitin Näkövammaisten liiton sosiaaliturvapäällikkönä toukokuussa. Minusta piti tulla psykiatri, mutta päätinkin opiskella sosiaalipolitiikkaa. Sen kautta pääsee vaikuttamaan yksilön lisäksi koko yhteiskuntaan.

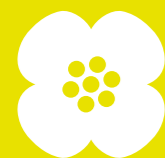
Erilaiset vammaiset ihmiset ovat aina olleet osa arkeani, ja myös työskennellessäni kotihoidossa ja sosiaalityössä minulla oli useita näkövammaisia asiakkaita. Halusin kuitenkin työhön, joka olisi yhteiskunnallisesti vaikuttavampaa.

Sosiaaliturvapäällikkönä kahlaan läpi monisatasivuisia lakiluonnoksia mahdollisia ongelmia ja haasteita etsien. Kukaan muu Suomessa ei kuitenkaan pidä näkövammaisten asioista meteliä kuin Näkövammaisten liitto itse.

Meillä on oikeuksienvällynnässä yhteensä 13 työntekijää. Haluaisin, että jokainen Suomen näkövammaisen tietäisi, että olemme olemassa häntäkin varten. Näkövammaisten toimeentulo, monien kohdalla jopa köyhyys, huolettaa minua. Siinä voisimme olla aloitteellisempiakin. Itse esimerkiksi kannatan perustuloa, ja uskon, että se voisi helpottaa näkövammaisten elämää.

Näkövammaisten oikeuksienvällyntä on antoisaa. Ryhmänä näkövammaiset ovat poikkeuksellisen kiinnostuneita omista asioistaan, elämästään ja itsenäisyydestään – eivät apaattisia vaan motivoituneita.

Harrastan vapaa-ajallani soittamista ja laulamista ja teen myös hääkeikkoja. Soitan pianoa, poikkihuilua, kitaraa, urkuja ja minulla on flyygeli kotona. Musiikkilajeista olen klassisen musiikin ystävä, ja sello on ihan lempisoittimeni. Sillä on matala, paksu, täyteläinen ääni. Täällä toimistollakin huoneestani kuuluu usein jokin YouTuben sellolista.

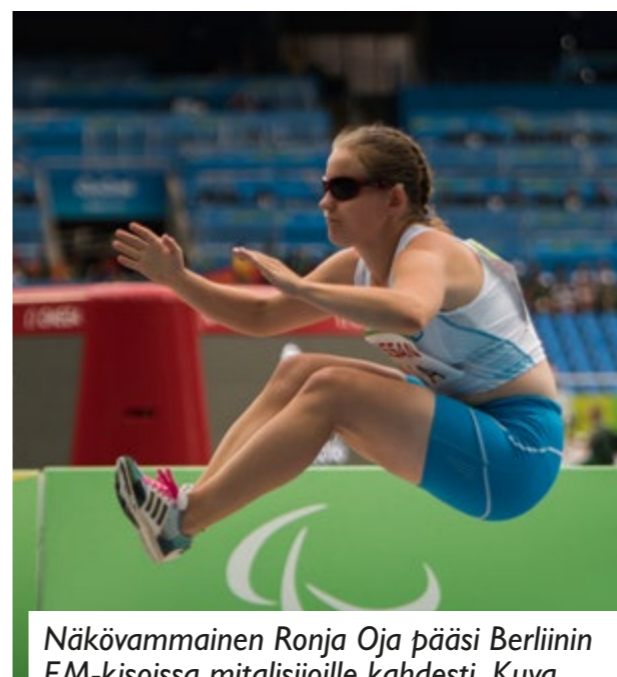
PÄIVYRI

syys–lokakuu

11.10.

Avoimet ovet

liris-keskuksessa Helsingissä

Näkövammaisen **Ronja Oja** pääsi Berliinin EM-kisoissa mitalisijoille kahdesti. Kuva vuoden 2016 Rio de Janeiron paralympialaisista.

**PARAYLEISURHEILUN
EM-KISOISTA 14 MITALIA
SUOMELLE**

Suomi sai Berliinissä elokuun lopussa järjestetyistä parayleisurheilun EM-kilpailuista yhteensä 14 mitalia, joista kahdeksan oli kultaista. Niistä yhden toi näkövammaisurheilija **Ronja Oja** oppaansa **Jesper Ojan** kanssa 100 metrillä, minkä lisäksi Oja voitti pronssia pituushypyssä.

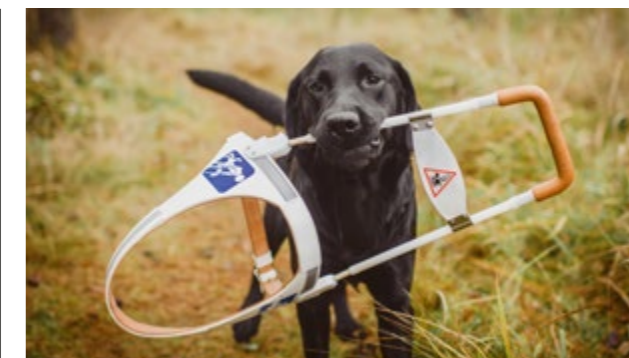
Suurimman mitalisaaliin kisoista toi liikuntavammaisten puolella **Leo-Pekka Tähti**, joka voitti kolme kultaa ratakelauksessa. **Henry Manni** kelasi kaksi kultaa ja **Amanda Kotaja** yhden kultamitalin lisäksi myös pronssia.

Marjaana Heikkinen heitti kultaa keihäässään. Suomalaisurheilijat kelasivat myös neljä hopeaa: **Tähti**, **Manni** ja **Toni Piispainen**, joista viimeksi mainittu kahdella matkalla.

Huomattiin, että [vammaisurheilun] kustannukset [liitolle] per urheilija olivat huomattavan suuret verrattuna vammattomiin tai jopa nuoriin. Sen jälkeen on pyritty siihen, että kaikki urheilijat olisivat kokolailla samalla viivalla kustannusten suhteen.

*Suomen Urheiluliiton valmennusjohtaja **Jorma Kempainen** Yle.fi:ssä 23.8.2018*

**VETOA OPASKOIRAKKOJEN
PUOLESTA!**

Euroopan opaskoiraliitto European Guide Dog Federation on osoittanut EU-parlamentille vetoituksen EU-lain säätämisestä, joka takaisi opas- ja avustajakoirien pääsyn julkisille paikoille, liiketiloihin ja liikennevälineisiin kaikkialla Euroopassa.

Vetoituksen voi allekirjoittaa osoitteessa www.egdfed.org/access. Rekisteröintilomakkeen täyttö onnistuu NVDA- ja Jaws-ruudunlukuohjelmilla.

SAILA TIAINEN TOI SUOMELLE PARAGILITYN MM-KULTAA

Saila Tiainen ja australiankarjakoira Mimmi voittivat kultaa paragilityn MM-kisoissa Englannin Huntingdonissa. Heikkonäköinen, vassemmalla silmällään hieman näkevä Tiainen edusti kisassa Jyväskylän Agility Teamia.

Näkövammaiset kilpailijat saavat kilpailuisa tutustua rataa avustajan kanssa, mutta itse kilpailutilanteessa avustajan käyttö ei ole sallittua. Parivaljakko oli ainoa, joka suoriutui kolmesta radasta ilman virhepisteitä.

LUETUS-SOVELLUS IPHONELLE

Lehtien ja kirjojen lukemiseen tarkoitettua Luetus-sovelluksesta on viimein julkaistu versio Applen mobiililaitteille. Sovelluksen käyttöohje on Luetus-muodossa osoitteessa <https://luetus.nkl.fi/wlf/ohje>.

Sovelluksen saa ladattua Appstoresta. Tukea käyttöön saa NKL:n IT-neuvonnasta, puh. 09 3960 4000 ja it-neuvonta@nkl.fi.

PULUBOIN JA PONIN LEFFA MYÖS KUVAILUTULKATTUNA

Puluboin ja Ponin leffa on **Mari Rantasilan** ohjaama tuore koko perheen elokuva, joka kertoo koulun alkamista jännittävän Poni-tytön ja tämän mielikuvitusystävän Puluboin yhteisestä kesästä. Elokuva perustuu **Veera Salmen** kirjasarjaan, joka on noussut anarkistisella huumorillaan ilmiöksi niin aikuisten kuin lastenkin keskuudessa.

Elokuvan kuvailutulkauksen voi kuunnella omalla puhelimeen asennetulla maksuttomalla MovieReading-sovelluksella.

EHDOTA CELIA-PALKINNON SAAJAA

Tiedätkö kirjaston, jossa otetaan erityisen hyvin huomioon lukemisesteiset lapset ja nuoret? Ehdota tällaista kirjastoa 2 000 euron arvoisen Celia-palkinnon saajaksi.

Celia jakaa palkinnon nyt neljättä kertaa. Lähetä ehdotuksesi 30.9. mennessä lomakkeella osoitteessa www.celia.fi.

Aapo Puusti (vas.) ja Jenni Lausi tähdittävät Puluboin ja Ponin leffaa.

KUVA: TIMO HEINÄNEN / POHJOLA-FILMI

Teatteri ja musiikki suosituimmat taidemuodot

Näkövammaisten Kulttuuripalvelun jäsenkyselyyn vastanneista jopa neljä viidestä on kokeillut kuvailutulkkauksia.

TEKSTI Aatu Komsu

Näkövammaisten Kulttuuripalvelun jäsenille tärkeimpiä kulttuurimuotoja ovat teatteri ja musiikki. Kulttuuripalvelun tuoreen jäsenkyselyn mukaan yleisin kulttuuritapahtuma, johon kyselyyn vastanneet olivat viimeisen vuoden aikana osallistuneet, oli teatteri (65 prosenttia vastaajista) ja seuraavaksi yleisin konserttialissa tapahtuva ohjelma (58 prosenttia). Museossa tai galleriassa oli käynyt 37 prosenttia vastaajista ja elokuvissa 35 prosenttia.

Monivalintakysymyksen muita vaihtoehtoja olivat luennot ja ulkoilmafestivaalit. 11 prosenttia vastaajista ei ollut osallistunut vuoden aikana yhteenkään tarjotuista vaihtoehtoista.

Sama asetelma toistui, kun vastaajia pyydettiin kuvailemaan unelmiensa kulttuuritapahtumaa. Vastauksissa yleisin tapahtuman sisältöön liittyvä toive oli musiikki (58 prosenttia sisältöä kuvanneista) ja sen jälkeen teatteri (46 prosenttia). Mainintoja saivat monitaiteelliset sisällöt ja kuvataide.

Peräti 84 prosenttia kaikista vastaajista oli kokeillut kuvailutulkkauksia vähintään kerran. Yleisin kuvailutulkattuna nautittu taidemuoto oli elokuva, jota oli kuvailutulkattuna se-

rannut vastaajista jopa puolet. Seuraavaksi suosituimpia kuvailutulkattuja sisältöjä olivat teatteriesitykset (43 prosenttia), tv-ohjelmat (39), museot (28) ja urheilutapahtumat (11).

Tulosten perusteella kulttuurin nauttiminen nimenomaan toisten näkövammaisten kesken ei ole suurimmalle osalle vastaajista tärkeintä. Kysymykseen, mikä on kulttuuriharrastuksessa vastaajalle tärkeintä, vain 13 prosenttia valitsi vaihtoehdon vertaisryhmä.

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan, mitkä tekijät vaikuttivat eniten kulttuurielämään osallistumiseensa. Ohjelman sisältö oli tärkein yli puolelle vastaajista, mutta myös omaan vammaan liittyvät tekijät saivat paljon mainintoja. Yli neljännes vastaajista nosti tärkeimmäksi asiaksi tapahtuman sijainnin, liikenneyhteydet tai avustajan saamisen mukaan.

Kyseessä oli Näkövammaisten Kulttuuripalvelun ensimmäinen jäsenkysely yhdistyksen koko 87-vuotisen historian aikana.

Kyselyyn vastasi 100 yhdistyksen jäsentä. Tulokset julkaistaan Näkövammaisten Kulttuuripalvelun nettisivuilla ja Näkövammaisten liiton postirobotin kulttuuri-alueella.

Hisayo Katsuille vammaistutkimuksen professori

*Katsui haluaa tukea etenkin jatko-opiskelijoiden
kehitysmahdollisuuksia.*

TEKSTI Marika Mäkinen
KUVAT Aatu Kosti

Ensimmäinen **Hisayo Katsui** johtaman vammaistutkimuksen opintokokonaisuus, Johdatus vammaistutkimukseen, on nyt syyskuussa alkanut Helsingin yliopistossa.

Virallisesti apulaisprofessorin nimikkeellä toimiva Katsui aloitti itse tehtävässään elokuun alussa. Hänen edeltäjänsä **Simo Vehmas** siirtyi Tukholman yliopistoon kesken kautensa, joten oppituoli ehti olla tyhjiään vuoden.

Yliopiston rahat tiukilla

Helsingin yliopistoon saatiin ensimmäinen vammaistutkimuksen professori vuonna 2013. Tehtävä oli määräaikainen, ja sen rahoittivat vammaisjärjestöt ja yliopisto yhdessä. Vuosi sitten yliopisto teki päätöksen professorin vakinaistamisesta.

Hisayo Katsui on iloinen, että yliopisto sitoutui rahoittamaan professorinsa tästä eteenpäin kokonaan taloushaasteista huolimatta. Parin vuoden takaisissa yt-neuvotteluissa Helsingin yliopisto päätyi karsimaan

henkilökuntaansa jopa useilla sadoilla työntekijöillä. Vaikka professorin jatkamiseen löytyi rahaa, tutkimus- ja opetustyön kannalta tarpeellista hallinto- ja henkilökuntaa on nyt aiempaa vähemmän.

Helsingin vammaistutkimuksen professori on Suomessa ainoa laatuaan, joten päätös sen jatkamisesta on myönteinen viesti myös vammaisjärjestöille. Yliopiston opiskelijoitakin uutinen miellyttäneenä – sen verran suosittuja Vehmaksen ajan kurssit olivat.

– Kiinnostus vammaistutkimusta kohtaan onkin viime vuosina selvästi kasvanut, Katsui sanoo.

Jatko-opiskelijat mukaan

Hisayo Katsui haluaa tukea erityisesti jatko-opiskelijoiden kehitysmahdollisuuksia tarjoamalla heille vierasluentoajan tehtäviä.

– Heidän on tärkeää saada opetuskokemusta ja verkostoitua, Katsui sanoo.

Myös julkaisujen tuottaminen ja erilaiset

Hisayo Katsui

- Kotoisin Japanista, aloitti vaihto-opiskelijana Tampereen yliopistossa 1996
- Väitteli tohtoriksi Helsingin yliopistosta v. 2005 aiheesta Keski-Aasian vammaisliikkeen synty
- Suomen Vammaistutkimuksen seuran nykyinen puheenjohtaja.
- Vaikuttanut myös Abilisäätiössä ja Åbo Akademiassa toimivassa ihmisoikeusinstituutissa.

Hisayo Katsuin oma väitöskirja käsitteli vammaisliikkeen syntyä Keski-Aasiassa.

ajankohtaiset seminaarit vammaistutkimukseen liittyville yhteisöille ovat olennaisia oppiaineen kehittymisen kannalta. Työhön liittyy myös sponsorirahoituksen etsiminen.

Koska vammaistutkimuksen ala on pieni, on Katsuin mukaan tärkeää tehdä yhteistyötä yliopiston muiden oppiaineiden kanssa. Nyt sellaista on tulossa, kun Helsingin yliopistossa alkaa vuoden 2019 syksyllä uusi sosiaali- ja terveystutkimuksen ja -johtamisen maisteriohjelma yhteiskuntapolitiikan professorin **Heikki Hiilamon** johdolla. Maisteriohjelmassa yhdistyvät sosiaali- ja terveystieteet, ja sen yhtenä oppiaineena on vammaistutkimus.

Vammaistutkimuksen jatko-opiskelijoi- ta on tällä hetkellä runsaat parikymmentä. Oppiainetta voi opiskella 15 opintopisteen verran. Vammaistutkimuksen alalta on valmistunut ja paraikaa tekeillä useita opin- näytteitä eri tiedekunnissa ja yliopistoissa.

Vaikka resurssit ovat vielä pienet, tahto on kova, Katsui vakuuttaa.

– Haluan jatkaa vammaisuuden tutkimus- ta myös globaalista näkökulmasta, sillä vam- maisuuden kokemuksessa on yhtäläisyyksiä kaikkialla maailmassa, Katsui sanoo.

Uusi johto- kaksikko

visioi kuunnelmalle nousun aikoja

Radiodraaman toimitus on saanut historiansa nuorimmat johtajat. Antti Lehtinen ja Matti Kajander povaavat kuunnelman ja kuuntelun renessanssia ja vaalivat sisältöjen monipuolisuutta.

TEKSTI Riikka Hänninen

KUVAT Aatu Komsa

Dramaturgin koulutus valmistaa monenlaisiin tehtäviin: Dramaturgi voi kirjoittaa omaa tekstiä, sovittaa muiden tekstejä, ohjata tai tehdä tuotannol- lista työtä.

– Opiskeluajana sapetti monesti, kun ku- kaan ei halunnut määritellä yksiselitteisesti, mitä se dramaturgi oikein tekee, mutta nyt

Antti Lehtinen (vas.) ja Matti Kajander ovat johtaneet Radiodraaman toimitusta yhdessä nyt vajaan vuoden. He uskovat kuuntelun suosion vain kasvavan.

dramaturgin ammatin moninaisuudesta on valtavasti hyötyä tässä työssä, **Antti Lehti- nen**, 29, toteaa.

Lehtinen valmistui dramaturgiksi Teatteri- korkeakoulusta. Opinnoissaan hän osallistui YLE:n ja Teatterikorkeakoulun kuunnelman- tekokursseille, päätyi YLE:n työharjoitteluun ja jäi sille tielleen.

Matti Kajander, 38, puolestaan opiskeli elokuvatuotantoa Aalto-yliopistossa. Vuon- na 2010 hän tuli keikkatuottajaksi YLE:n Ra- dioteatteriin. Sittemmin hän on tuottanut mm. televisio-ohjelmia sekä Valo yössä -ra- diomusikaalin, joka kietoutui **Tuomari Nur- mion** tuotannon ympärille.

– Tuottaja on projektin haltija. Kun teos ti-

lataan, tuottaja huolehtii, että teos muuttuu tekstistä ääneksi. Hän vastaa aikatauluista, budjetista, toimintasuunnitelmasta, sopi- muksista, markkinoinnista jne., Kajander se- littää.

Tämä dramaturgin ja tuottajan muodos- tama johtokaksikko toimii hyvin: Lehtisen näkökulma kumpuaa enemmän sisällöstä ja dramaturgiasta, kun taas Kajander tuo mu- kaan käytännöllistä, tuotannollista näkemys- tä.

– On kivaa, että meitä on tässä kaksi, Ka- jander sanoo.

– Pystymme heti käymään dialogia siitä, mitä mieltä toinen on asioista ja saamaan enemmän näkökulmaa.

Kuunteleminen on nousussa

Takavuosina kuunnelma tuntui hiipuvalta taidemuodolta ja televisio valtaavan alaa. Myös kuunnelmatuotannot pienentyivät. Tuore johto ei ole kuitenkaan tulevaisuudesta huolissaan.

– Kuunteleminenhan lisääntyy eikä suinkaan vähene, Kajander sanoo.

– Varsinkin äänikirjoja kuunnellaan paljon maailmanlaajuisesti. Myös podcasteja kuunnellaan paljon ja niissä on yhä enemmän äänisuunnittelua mukana. Voi siis hyvinkin olla, että kuunnelmienkin kuuntelu tulee kasvamaan.

Antti Lehtinen pitää mielekkäämpänä pohtia kuuntelun käsitettä laajasti, huomioiden kaikki kuuntelun muodot.

– Kuulokkeet taitaa olla nykyään myydyin kodin elektroniikkatuote, hän sanoo.

Hän arvelee tämän kuuntelemisen renessanssin johtuvan siitä, että kuunteleminen istuu nykyiseen elämänmenoon niin hyvin. Melkein kaikilla on älypuhelin ja audiosisällöt jatkuvasti käden ulottuvilla.

– Kuuntelulaite on tosi helppo pistää tasakuun ja kuulokkeet korville samalla, kun ihminen lähtee vaikkapa lenkille tai puutarhaan tai tiskaamaan, hän pohtii.

Aiheet jyräävät muodot

Johtokaksikko on seurannut, miten erilaiset äänikerronnan kategoriat sekoittuvat. Esimerkiksi podcastissa voi olla vahva minäkertoja, joka kertoo tarinaa omasta näkökulmastaan sekoitellen faktaa ja fiktiota. Juttu on myös dramatisoitu ja äänisuunniteltu tavallista puhetta pidemmälle.

Onko edes mielekäästä miettiä, onko se dokumentti, kuunnelma vai jotain muuta?

– Muotoja enemmän ihmisiä kiinnostavat aiheet. Heitä kiinnostaa kuulla, millaista elämä on esim. autokorjaamolla tai tulevaisuudessa. Eivät he välttämättä mieti, onko muo-

” Kuuntelijat eivät välttämättä mieti, onko teos kuunnelma vai äänikirja.

to kuunnelma vai äänikirja, Lehtinen sanoo.

– Myös genret kiinnostavat. Hyvänä esimerkkinä on dekkari. Ne vetävät kuuntelijoita todella paljon. Ja lupaushan on aika selvä: on rikos, joka ratkaistaan, ja rikoksen ratkaisija on toisaalta kompleksinen, toisaalta nero. Kuuntelija tietää, mitä hän saa, Kajander naurahtaa.

Vaikka rajanylityksiä ja kokeiluja tapahtuu, kaksikko lupaa, että selkeitä äänikirjoja ja kuunnelmia on luvassa jatkossakin.

Hörhökuunnelman perinne?

Radioteatteri nostaa esiin erilaisia sisältöjä teemakokonaisuuksien avulla. Viime syksynä teemana oli tulevaisuus ja ensi vuodeksi kasataan komediateemaa.

– Laitoimme viestiä alan opiskelijoille ja käsikirjoittajille, että etsimme komediaideoita. Käsikirjoituksia on saapunut runsain mitoin ja nyt alamme valita ensi vuonna toteutettavia kuunnelmia. Kirjoittajia kiinnostaa se, miten kuunnelmassa voi toteuttaa mielikuvituksellisiakin juttuja, Lehtinen kertoo.

Moni on valittanut, että nykyajan kuunnelmat ovat kummallisia, niistä ei tajua mitään, ne ovat ihmeellisiä hörhökuunnelmia.

– Ei se varmaan perätön havainto ole. Taidekuunnelman perinne on ollut Radioteatterissa pitkä ja vahva. Mutta haluamme tehdä kuunnelmia myös perinteisemmän, tarinallisen juonikuunnelman rakastajille, Lehtinen lupaa.

Kajander muistuttaa myös julkaistuista juonellisista kuunnelmista kuten liris ja vietykset ja Töissä täällä.

– En minä niitä sanoisi hörhöilyksi tai edes haastavaksi taidesisällöksi. Minusta ne ovat helposti lähestyttävää, hän sanoo.

Lehtinen sanoo johtajakaksikon uskovan vahvasti sisällön monipuolisuuteen.

– Kun ihmiset etsivät kuunneltavaa netistä, he hakevat jotain juuri omaan kiinnostukseensa liittyvää. Radiossa tavoitteena voi ennemminkin olla nautittavan sisällön tarjoaminen koko kansalle. Nämä linjat kulkevat rinnakkain, hän summaa.

Kuunnelma kymmenen vuoden kuluttua

Antti Lehtinen sanoo haaveilevansa siitä, että audion tekemisestä innostuttaisiin kuunnolla myös YLE:n ulkopuolella.

– Toivon, että se kasvaisi sellaisiin mittasuhteisiin, että täällä Radioteatterissa saataisiin oikein huvia, jotta pysymme vauhdissa mukana, hän sanoo.

Lehtisen mukaan tästä on jo merkkejä, kun äänen käsitteleminen alkaa olla niin kevyttä. Mikrofonilla ja läppärillä pääsee jo tosi pitkälle, ja kännykälläkin pystyy äänittämään ja editoimaan.

– Olisi mukavaa, että yleinen kuuntelemisen noste leviäisi myös kuunnelmaan ja saataisiin yksi nolla lisää kuuntelijalukuihin. Olisi monipuolisia sisältöjä ja monenlaisia ja eri-ikäisiä kuuntelijoita, Kajander visioi.

Yksi merkittävä virstanpylväs saavutettiin kesällä, kun **Gösta Sundqvistista** kertovaa Itkisitkö onnesta? -sarjaa kuunneltiin kesällä jopa miljoona kertaa.

– Elämme jännittäviä aikoja. Luulen, että aikamme näyttäytyy tulevaisuudesta katsottuna mielenkiintoisena murroksena, kun radio siirtyy asteittain verkkoon ja kuuntelun historialliset linjat ovat muuttumassa innostavaan suuntaan, suitsuttaa Lehtinen. 🚶

Radioteatterin ensi vuoden teemana on komedia. Matti Kajander (vas.) ja Antti Lehtinen ovatkin jo saaneet useita käsikirjoituksia, joista joukosta he valitsevat ensi vuodelle toteutettavat kuunnelmat.

Berliinin jälkeä

Petteri Peitso on 31-vuotias Seinäjoella asuva urheilija ja urheiluhieroja. Hän on palautumassa kotikaupungissaan pidetystä tähtikisasta, johon hän ei ollut oikein tyytyväinen.

TEKSTI Sari Karjalainen
KUVAT Juha Harju

Tukijalka oli vähän laiska ja useampi heitto meni ohi sektorin, mies totea tyynesti.

Kiekonheittäjä **Petteri Peitso** osallistui vastikään Berliinin paralympsurheilun EM-kisoihin ja sijoittui neljänneksi F11-luokassa tuloksella 33.67. Hän pitää sitä kauden tasoon nähden kohtalaisen hyvänä.

Kilpailukenttä oli Peitsolle ennestään tuttu, sillä hän on osallistunut siellä kahdesti aiemmin Grand Prix -kisoihin. Nyt hän tähtäsi pronssisijalle ja pitikin sitä alkujaan ihan mahdollisena.

Suunnitelmat kuitenkin muuttuivat, kun vastustajat vaihtuivat Peitsion oman kilpailuluokan vaihduttua. Hänen sarjansa voitti italialainen, joka teki samalla maailmanennätyksen.

– Tämä oli ensimmäinen kisani laput sil-

millä. Kilpailu oli tasainen. Serbi nappasi pronssin nenäni edestä vasta viimeisellä heitolla. Oma pisin heittoni tuli heti ensimmäisellä kierroksella, jolla pysyin kolmantena viimeiselle kierrokselle asti, hän sanoo pientä harmia äänessään.

Peitsion kilpailuheitot olivat kuitenkin samaa tasoa kuin hänen heittonsa tänä kesänä muutenkin. Siinä mielessä Peitso ja hänen valmentajansa ovat kisamenestykseen kuitenkin tyytyväisiä.

Suomen Urheiluliitto (SUL) oli vähällä lasuttaa myös Peitsolta kuitenkin muiltakin kisoissa mitaleita jääviltä 900 euron omavastuusuuden. Paralympiakomitean sponsori kuitenkin onneksi kuittasi omavastuut pois.

EM-kisoista toivuttuaan Petteri Peitso suuntaa katseensa kohti Japanin vuoden 2020 paralympialaisia.

– Nyt jatkan kilpailemista oikeassa luokassa, hän summaa.

Kiinni rytmistä

Petteri Peitso valmistautui Berliinin kisoihin kilpailemalla alkukesästä enemmän ja pitämällä heinäkuussa aktiivisemmän harjoitusjakson. Elokuussa hän osallistui taas kaksiiin kisoihin kotikaupungissaan.

– Seinäjoella on hyvät harjoitusolosuhteet. Nyt ei tarvitse talvella mennä toiselle paikkakunnalle treenaamaan, kun tänne rakennettiin urheiluhalli muutama vuosi sitten, hän iloitsee.

Peitso tietää, että kiekonheitto on näkövammaiselle haastava laji, mutta menestymismahdollisuudet siinä ovat hyvät. Muita vammaisia kiekonheittäjiä Suomessa ei hurjasti ole: näkövammaisten joukossa Peitson lisäksi vain yksi ja liikuntavammaisten ja kehitysvammaisten joukossa muutamia.

Peitson mukaan harjoittelussa tärkeimpiä asioita ovat voima, nopeus, kehohallinta ja tekniikka.

– Kiekon pitää pysyä sektorissa ja heittäjän ringissä, hän summaa.

– Täydellistä heittoa ei olekaan, aina on parantamisen varaa. Minulla isoimmat ongelmat ovat heiton lopussa. Liikkeellelähtö on hyvä, mutta tukijalka pitää saada nopeammaksi. Rytmistä siis on vielä parannettavaa.

Haastatteluhetkellä EM-kisoihin oli vielä aikaa viikko. Peitson oli tarkoitus lähteä kisoja edeltävänä viikonloppuna kisapaikalle luokitteluun ja palata sieltä välillä kotiin valmistautumaan kisaan.

Näkövammaisilla on kolme kilpailuluokkaa: sokeat ja kaksi heikkonäköisten luokkaa. Muutaman vuoden välein kilpailijoiden pitää käydä tarkistamassa, onko näkötilanne muuttunut. Luokittelussa katsotaan näöntarkkuutta ja näkökenttää, ja sen perusteella

” Luokituksen vaihtuminen sotki Peitson kisasuunnitelmat.

urheilijat sijoitetaan oikeisiin luokkiin.

Tällä kertaa Peitson luokitusta vaihdettiin, mikä sotki urheilijan kisasuunnitelmat.

Urheilusta urheiluhierontaan

Peitson näkövammaisuuden syy on hänellä jo lapsena todettu silmänpohjan syöpä eli retinoplastooma. Hänen toinen silmänsä jouduttiin poistamaan, ja sen paikalla on nykyään proteesi. Lisäksi sädehoidon seurauksena jäljelle jääneeseen silmään kehittyi harmaakaihi.

Nykyään Petteri Peitso erottaa vain hahmoja ja hyvässä valaistuksessa hieman värejä.

Hän ehti opiskella muutaman vuoden liikuntatieteitä Jyväskylän yliopistossa, kunnes näkö alkoi ratkaisevasti heiketä. Lopulta hän tuli siihen tulokseen, ettei tulisi työllistymään opiskelemaltaan alalta. Hän vaihtoi Kauhajoelle hierojakoulutukseen ja valmistui urheiluhierojaksi vuonna 2015.

Urheiluhierojana Peitso tapaa nykyään paljon urheilijoita. Urheilu on hänelle elämäntapa monessakin muodossa: työn, treenin, kilpailemisen ja penkkiurheilun muodossa.

– Meillä on Seinäjoella yhteiset työtilat toisen näkövammaisen hierojan **Janne Jokisen** kanssa. Hän on meistä se huomattavasti puheliaampi kaveri, Peitso nauraa.

Syvään päähän

Petteri Peitson urheilijan tie alkoi aikoinaan uima-altaasta. Hän tykkäsi lapsena paljon uimisesta, ja kilpailuviettikin heräsi varhain. Hän kokeili useampia lajeja mutta päätyi kilpailemaan pääasiassa vapaauintin pikamatkoilla.

– On tuossa kasa mitaleja nuorten SM-kisoista, vaatimaton mies toteaa.

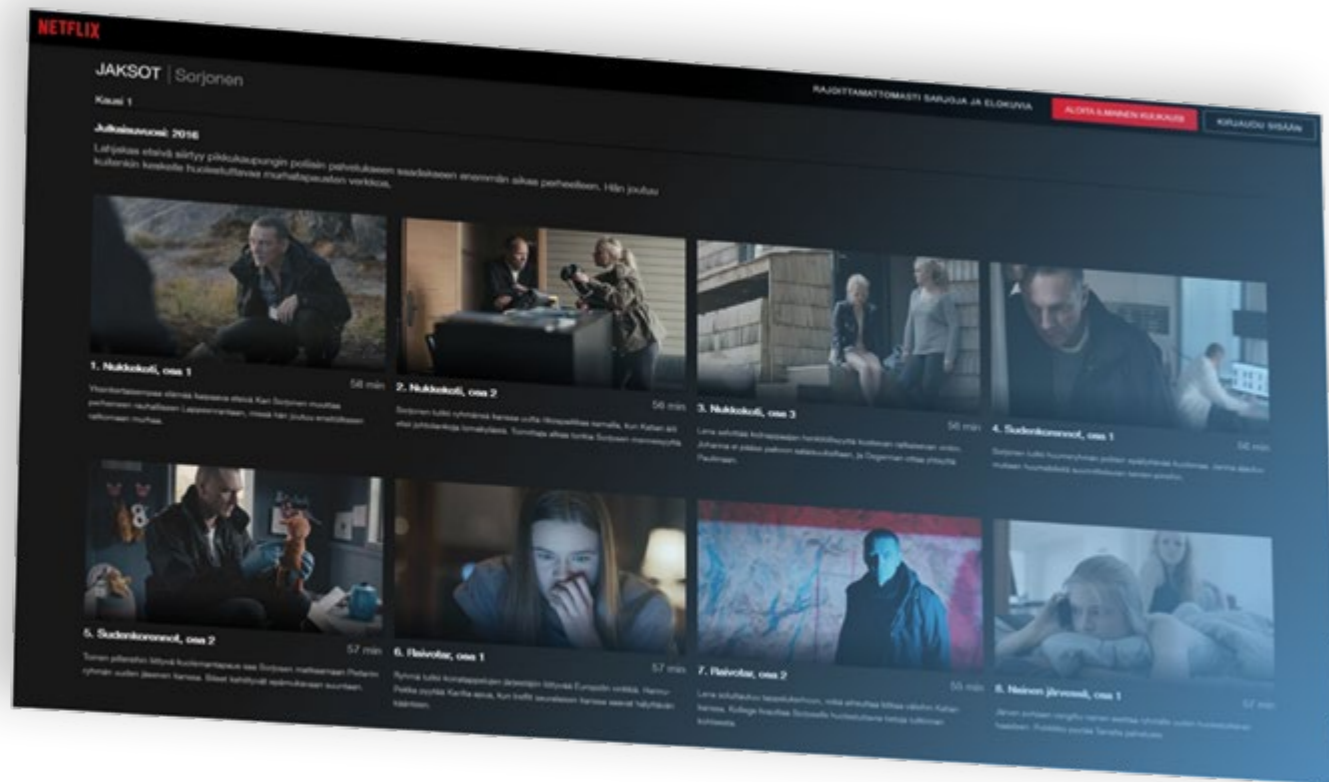
2003 hän aloitti maalipallon pelaamisen ja onkin pelannut sitä Suomen maajoukkueessa vuodesta 2008 aina viime vuoteen asti. Hän oli mukana maalipallon EM-kisoissa Tanskassa 2011, kun joukkue voitti kultaa, ja Liettuassa 2015, jolloin joukkue ylsi hopeasijalle. MM-kisoissa Espoossa 2014 joukkue keräsi niin ikään hopeamitalit.

– Joukkueessa pelaaminen tekee hyvää pääkopalle. Heittolajit taas ovat sellaista yksinäistä puurtamista, hän sanoo.

Petteri Peitson yleisurheilu-saavutukset

- **2007** Brasilian kisoissa kiekon MM-pronssi.
- **2011** Turkissa MM-hopeaa kuulassa ja pronssia kiekossa
- **2013** MM-kisoissa kiekosta neljäs sija Ranskan Lyonissa.
- **2015** MM-kisoissa yhdeksäs sija Qatarin Dohassa.
- **2009** Rodoksella EM-kisoissa kuulassa kultaa ja kiekonheitossa neljäs.
- **2018** EM-kisoissa Berliinissä neljäs sija

Mykkä Sorjonen jättää kylmän jäljen

TEKSTI *Taina Kuuskorpi*

Laajasti markkinoitu ja huomiota saanut lokimainen rikossarja Sorjonen esitettiin Ylen TV1-kanavalla vuonna 2016 ja on nyt seurattavissa Netflixin kautta. Syksyllä 2018 käynnistyy toinen tuotantokausi.

Sarja kertoo KRP:n rikostutkija Kari Sorjosesta, jota esittää roolista myös palkittu **Ville Virtanen**. Rankan työn rasittama Sorjonen muuttaa Lappeenrantaan tavoitteenaan rauhoittaa perhe-elämää. Vaan kuinka sitten kävikään? Rikossarjaa on vaikea rakentaa tällaisesta lähtökohdasta, joten alusta alkaen on selvää, että ruumiita ja rikoksia alkaa sadella Sorjosen eteen.

” Sarjaa on erittäin vaikea seurata kuulonvaraisesti. Tässä mielessä kaavamaisuus ja kliseiset käänteet tietysti auttavat.

Sarjan 11-osainen kausi koostuu viidestä erillisestä rikostapauksesta. Ne on nimetty Nukkekodiksi, Sudenkorennoiksi, Raivotta-reksi, Naiseksi järvässä ja Loppupeliksi. Kaikki rikokset ovat omaleimaisia. Erikoisuutta on luotu jo uskottavuuden hinnalla, mutta niin rikossarjoissa on tapana.

Koko sarjan riippakiveksi muodostuu ylipäätään se, että Sorjosessa kovin moni muukin asia on, kuten tapana rikossarjoissa on.

Sarja on teknisesti tyylipuhtaasti rakennettu poliisisarja, jonka lumo halutaan synnyttää mystisiä kykyjä omaavan rikostutkijan ympärille. Mystisyys, keittiöpsykologia sekä tapahtumia kuljettava taustamusiikki ja äänimaailma kaiuttavat klassikoksi nousseen amerikkalaisarja Twin Peaksin tunnelmaa. Sarjat jäävät kuitenkin yhtä kauas toisistaan kuin Lappeenranta Twin Peaksista.

Sarjaa on erittäin vaikea seurata kuulonvaraisesti, sillä suuri osuus jaksoista etenee visuaalisen kerronnan keinoin. Tässä mielessä kaavamaisuus, kliseiset käänteet ja tutuntuntuinen juonenkuljetus tietysti auttavat. Samalla sarja jättää kylmäksi. Tästä sarjasta on vaikea löytää suosikkiahmoa tai koukuttavia käänteitä.

Kuulonvaraisesti seurattuna melkein kaikki esitellyt rikostapaukset jäävät hämärän peittoon varsinaista koko vyyhdin yhteen sitovaa päätarkaisua lukuun ottamatta.

Jos Sorjosen klikkaa pyörimään rikossarjan toivossa, pettymys on väistämätön. Jos itämurteinen perusdraama viihdyttää riittävästi, sarja toimii jo paremmin. Sarjan sijoittaminen pääkaupunkiseudun ulkopuolelle on raikas ratkaisu, mutta harmillisesti Lappeenranta jää vain visuaaliseksi kulissiksi.

Repliikkien tarkoitus on paikoin vain osoittaa tilanteen aitoutta, kun taas rikoksen selviämiseen liittyviä käänteitä ja syyllisiä avataan lähinnä kuvakerronnalla. Harvasanainen, viitteellisesti puhuva, työtovereiltaan ja perheeltään kaikkea mahdollista sa-

laileva Sorjonen on kuulonvaraisesti sarjaa seuraavalle kova pala, ehkä päähenkilövaihtoehdoista vaikein.

Vaikeuskertoimia lisäävät Pietariin sijoittuvat venäjänkieliset kohtaukset sekä sarjamaisuuden vaativa lukuisa näyttelijäjoukko. Tapahtumiin ilmestyviä hahmoja ei paljoa esitellä. Syyllisten, syyttömien ja sivullisten kylänmiesten tunnistaminen äänien perusteella on vaikeaa.

Sokkona seurattuna katsoja on koko ajan kysymässä, kuka tekee ja mitä tapahtuu. Siinä mielessä Sorjosen parissa saa autenttisen kokemuksen rikostutkijoiden työstä, sillä myös heidän työnsä rakentuu samojen kysymysten ihmettelystä.

Kärsivällinen katsoja voi antaa Sorjoselle mahdollisuuden, jos pitää dramaattisista jousisoitinsessioista ja omistaa vilkkaan mielikuviituksen, jolla paikata kerronnan aukot. Silloinkin on suositeltavaa varata runsaasti oheispuuhaa tai naposteltavaa sekä pitkämielisyyttä.

Sorjonen on katsottavissa Netflixistä myös kuvailutulkattuna.

Sorjonen
Kanavat: YLE1 ja Netflix
Ohjaus: Miikko Oikkonen, Jyri Kähönen ja Juuso Syrjä
Käsikirjoitus: Miikko Oikkonen, Matti Laine, Atro Lahtela ja Antti Pesonen
Tuotanto: Fisher King Production Oy
Pääosissa: Ville Virtanen, Matleena Kuusniemi, Anu Sinisalo ja Kristiina Halttu
Kesto: 11 x 60 minuuttia

” Pietikäinen visioi järjestöille mahdollisuutta valittaa ja nostaa joukkokanteita.

Perusoikeus- Pietikäinen

vaatii esteettömiä palveluja

Sirpa Pietikäinen tunnetaan pehmeämpänä kokoomuspoliitikkona, joka puhuu tasa-arvosta ja ihmisoikeuksista. Saavutettavuus on edennyt hänen mielestään liian hitaasti.

TEKSTI Marika Mäkinen

KUVAT Euroopan parlamentti / Sirpa Pietikäinen

Sirpa Pietikäinen puhuu hiljaisesta syrjinnästä. Hän tarkoittaa sillä "maan tapaa" suhtautua johonkin ihmisryhmään negatiivisesti niin, ettei sitä edes huomata.

Hiljaisessa syrjinnässä mittatikkuna on eräänlainen perushemmo, johon kulloinkin asia suhteutetaan. Perushemmoajattelu ei kuitenkaan toimi, vaan Pietikäisen mukaan päinvastoin tyhmentää palvelua ja tarjoaa usein vasta sitä toiseksi parasta vaihtoehtoa.

Teknologian huiman kehityksen myötä mahdollistuu moni sellainen asia, jota aiemmin pidettiin monimutkaisena ratkaista ja joista voi olla valtava hyöty erilaisille käyttäjille.

– Ajatellaan vaikkapa verkon kauppapalveluja tai mobiiliterveydenhuoltoa tai terveysteknologiaa ylipäänsä. Kun käyttäjät otetaan mukaan suunnitteluun, teknologia voi toimia niin kuin sen pitäisi: mahdollistajana eikä rajoittajana, Pietikäinen sanoo.

– Tässä tullaan vammaisjärjestöjen keskeiseen toimintaperiaatteeseen "ei mitään ilman meitä", hän siteeraa.

Pietikäinen arvioi, että valmisteilla oleva sote-uudistus voi tarkoittaa vammaispalveluille hyviäkin asioita. Olennaista hänen mukaansa on, että päätöksenteko ei karkaa liian kauas.

– Käyttäjälähtöinen mekanismi on varmistettava alusta asti. Sote-uudistuksesta ei saa tulla Coca Cola -automaattia, joka ei tunnista palvelua hakevaa ihmistä yksilönä vaan tarjoaa palvelua vain esimerkiksi näkövammaisille ryhmänä.

Liian hidas direktiivi

Pietikäinen on istunut Euroopan parlamentissa vuodesta 2008.

– Perusoikeuksiin liittyvät asiat ovat aina olleet minulle tärkeitä. Ja Euroopan unioni on se paikka, jossa niitä edistetään yhteiseurooppalaisella tasolla, hän sanoo.

Parlamentin työlliställä on viimeiset vuodet ollut muun muassa saavutettavuusdirektiivi, joka tavoitteena on lisätä kaikkien mahdollisuuksia toimia tasavertaisesti digitaalisessa yhteiskunnassa.

Direktiivi velvoittaa Suomeakin rakentamaan digitaaliset viranomaispalvelut saavutettaviksi. Niitä varten nyt syksyn aikana säädettävän lain soveltaminen käynnistyy portaittain ensi vuoden syyskuussa.

Sirpa Pietikäisen mielestä uudistus toteutetaan kansalaisten perusoikeuksien näkökulmasta aivan liian hitaasti. Prosessi on ollut parlamentissa yksi pisimmistä ja kivuliimmista, ja sitä on myös vastustettu vetoamalla muun muassa sen kalleuteen.

– Mielestäni on ilman muuta selvää, että yhteiskunnassa kaiken suunnittelun pitää olla sellaista, että palvelut ovat kaikille saavutettavia ja tämä on tehtävä myös lainsäädännöllä velvoittavaksi.

Järjestöissä oltava hereillä

Vammaisjärjestöjä on huolestuttanut viime aikoina erityisesti kilpailutus, joka tuli ajankohtaiseksi hankintalain uudistuksen myötä. Järjestöt vastustavat muunmuassa Ei

myytävänä! -kansalaisaloitteella vammaisten palvelujen järjestämistä kilpailutuksen kautta, jotta palvelun hinta ei nousisi käyttäjän tarpeita ratkaisevammaksi tekijäksi.

Sirpa Pietikäisen mielestä olisi tarpeen pohtia, mitä voidaan kilpailuttaa ja miten. Hänen mukaansa joidenkin vammaispalvelujen kohdalla kilpailutetaan väriä asioita, joille ei edes ole luontaisia markkinoita. Tämä johtaa siihen, että kohta ollaan huonomman varassa.

– Kun kasvoton virkamies kilpailuttaa, saattaa käydä, että säästämme itseämme köyhemmiksi.

Pietikäinen ottaa esimerkiksi opaskoirat, joiden tarvitsijoita on pieni joukko, mutta jolle opaskoiran palvelu on erittäin tärkeä.

Suomessa on Pietikäisen mukaan ollut vahva järjestöverkko, joka on ollut keskeisessä roolissa palveluntuottamisessa. Jos tämä hävitetään, sitä voi olla mahdoton saada takaisin.

– Suomessa kilpailutetaan muuten eniten EU-maista sosiaali- ja terveyspalveluita, vaikka siihen ei olisi mitään EU-pakkoa, Pietikäinen muistuttaa.

Kanneoikeus järjestöille?

Vammaisjärjestöjä Pietikäinen kiittää aktiivisuudesta yhteiskunnallisessa keskustelussa ja kehityksessä. Järjestöiltä Sirpa Pietikäinen toivoo nyt todella napakkaa profilia.

Hän visioi, että järjestöille luotaisiin virallinen edunvalvontarooli, jolloin niillä olisi mahdollisuus esimerkiksi valittaa ja nostaa joukkokanne. Tällä tavoin järjestöjen yhteiskunnallinen painoarvo lisääntyisi entisestään.

Järjestöt ovat nyt muutospaineiden edessä. Niiden keskeinen tehtävä, vertaistuen tarjoaminen ja kohtaupaikkana oleminen, säilynevät myös tulevaisuudessa. Samalla tarvitaan myös uusia tapoja yhdessä olemi-

Sirpa Pietikäisen mielestä saavutettavuussuodistukset ovat edenneet liian hitaasti.

seen ja entistä aktivoivamman sisällön kehittämiseen.

Inhimillisemmän Euroopan tie

Europarlamentaarikkona Sirpa Pietikäinen puhuu mieluusti inhimillisemmän Euroopan puolesta. Siihen sisältyy hänen mukaansa kolme perusehtoa.

Ensinnäkin hän korostaa vahvaa oikeusvaltioperiaatetta ja sitä määrittävää EU:n perusoikeuskirjaa. Kirjaan on nimensä mukaisesti listattu EU:n alueella asuvien henkilöiden poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset perusoikeudet.

Toiseksi yksilöiden perustarpeet on tunnistettava ja niihin vastattava. Kokoomusmeppi Pietikäinen korostaa, että jokaisella tulee olla oikeus selviämiseen, turvaan ja toimeentuloon elämäntilanteestaan huolimatta.

Kolmantena tulevat konkreettiset peruspalvelut, joita jokaisen on kyettävä käyttämään, oli sitten kysymys koulutukseen osallistumisesta tai terveydenhuollosta. Siihen liittyvät keskeisesti saavutettavuus- ja esteettömyyskysymykset.

– Perusoikeuskirjasta tulee se, että ketään ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan. Esimerkiksi ikä tai vamma ei voi olla este sille, vaikka kirjastoon pääsemiselle.

Ylen ohjelmat kaikkien ulottuville

Lähes kaikki suomalaiset maksavat Ylen palveluista verojen muodossa. Siksi haluamme – ja meidän pitääkin – palvelulla jokaista suomalaista. Yleensä tämä palvelulupaus ymmärretään niin, että Ylen pitää tarjota sisältöjä monenlaisille kohderyhmille: lapsille, senioreille, vähemmistöille jne.

Laajaan palvelutehtävään sisältyy mielestäni vieläkin tärkeämpi tehtävä. Meidän pitää palvelulla myös niitä suomalaisia, jotka esimerkiksi kuulon tai näön aleneman tai muun syyn vuoksi ovat vaarassa joutua tärkeiden, koko kansaa liikuttavien keskustelujen ulkopuolelle.

Edellä mainittua tehtävää toteutetaan muun muassa mahdollistamalla tv-katselu sokeille, näkövammaisille ja lukemisesteisille. Esimerkiksi kaikkiin käännöstekstityksellä varustettuihin ohjelmiin tarjotaan nk. äänitekstitys, jossa kone lukee ruudussa näkyvän tekstityksen ääneen katsojalle, joka ei syystä tai toisesta pysty lukemaan sitä.

Myös kuvailutulkkaukset palvelee näkövammaisia. Kuvailutulkkaukset on elokuvan visuaalisen puolen kuvailua näkövammaiselle. Se voi olla esimerkiksi näyttelijän ilmeiden ja eleiden kuvailua. Noin vuosi sitten päätimme Ylessä tehdä tämän osalta ryhtiliikkeen ja alkaa tarjota kuvailutulkkauksia yhä suurempaan osaan ohjelmiamme.

Kaikkea ei vielä voida resurssien puitteissa kuvailutulkata, mutta olemme päässeet hyvään alkuun. Kuluvan vuoden aikana Ylen kanavilla on nähty enemmän kuvailutulkattuja ohjelmatunteja kuin koko Ylen tähänastisen historian aikana. Tulevien kuukausina kuvailutulkkaamme mm. Tuntematon sotilas -sarjan, Joulukalenterin sekä ensiesitykseen

tulevan uuden Muumilaakso-sarjan.

Mutta tämä on todellakin vasta alku. Miten saisimme loputkin ohjelmat kuvailutulkattua ilman, että kustannukset karkaavat käsistä? Tätä Yle tutkii parhaillaan EU:n rahoittamassa hankkeessa eri yliopistojen kanssa. Haluamme toimia tekniikan kehityksen veturina – etenkin, kun kehitys tukee suomalaisten yhdenvertaisuutta.

Minulla on unelma julkisen palvelun Ylestä, joka tuottaa kaiken sisältönsä kaikkien saavutettavaksi. Uskon, että keinoäly ja koneoppiminen tulevat mahdollistamaan tämän. Kyse on vain ajasta.

Joka kolmannessa Airuessa on vieraileva kolumnisti. Tällä kertaa se on Yleisradion kääntämisen ja versioinnin päällikkö Christoffer Forsell

Henkilökohtaista**Etsitään juttukavereita**

Etsitään näkövammaisia juttukavereita. Soita (ei tekstiviestejä) puh. 045 144 2230 / Eija Nybeck.

Tapahtumat**Kuulon ja näön päivä 18.9.**

Kuulon ja näön päivä 8-salissa Lahdessa ti 18.9. klo 11–15 (os. Sammonkatu 8, Lahti).

Näyttelyä klo 11–13: Kuulon ja näön asiantuntijat esittelevät palveluitaan ja toimintaansa. Näkemiseen ja kuulemiseen liittyviä apuvälineitä.

Maksuton silmänpaineen mittaus klo 11–13.

Luennot klo 13–15: Silmä lääkäri Kaisu Kärkkäinen ja korvalääkäri Elina Rytölä.

Luennoilla induktiosilmukka sekä kirjoitustulkkaukset. Tilaisuuteen on vapaa pääsy Tervetuloa!

Topeliuksen aikalaiset -luentosarja alkaa

Miten moderni kohdattiin? Uutuusien vastustus ja maailmankuvan muutos 1800-luvun Suomessa ti 25.9. klo 17.30–19.30 liris-keskuksen Outa-tilassa.

Vuonna 2018 Näkövam-

maisten Kulttuuripalvelu ry:n toiminnassa on Zachris Topeliuksen juhluvuoden kunniaksi ollut Topelius-teema. Syksyllä järjestetään Topeliuksen aikalaiset -luentosarja, jonka aiheena ovat 1800-luvun taiteet ja tieteet. Topeliuksen aikalaiset -luentosarjan aloittaa Kati Mikkola.

Tutkija, Helsingin yliopiston folkloristiikan dosentti Kati Mikkola on tarkastellut suomalaista kansakunnan rakentamisen projektia sekä eliitin että kansan näkökulmista. Mikkolan uskontotieteen väitöskirja käsitteli uutuusien vastustusta 1800-luvun loppuun ja 1900-luvun alun Suomessa. Hän työskentelee Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran tutkimusosastolla ja on muun muassa Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran puheenjohtaja.

Teemaluennon osallistumismaksu 10 e sisältää kahvitarjoilun. Tilaisuus nettiradioon.

Ilmoittaudu luennolle 24.9. mennessä sähköpostitse osoitteeseen osallistun@kulttuuripalvelu.fi tai puhelimitse kulttuurisihteeri Tanja Rantalaiselle, puh. 040 964 9288.

Järj. Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry

Retina Day Jyväskylässä 29.9.

Retina Day kutsuu retiniitikoita, heidän läheisiään, alan ammattilaisia ja kaikkia asiasta kiinnostuneita la 29.9. klo 10 alkaen Jyväskylään Original Sokos Hotel Alexandraan (os. Hannikaisenkatu 35). Luennot käsittelevät mm. geenihoidoja, Suomessa yleisiä RP-geenejä, yliopistosairaalan palveluja ja retiniitikon arkielämää. Luennoitsijoina mm. LT Eeva-Marja Sankila, LT Niko Kivinen ja perheterapeutti Jaana Harmainen. Luennot voi kuunnella myös suorana nettiradion välityksellä. Paikalla myös apuväline näyttely ja tuotetori.

Ilmoittautumiset viimeistään torstaina 20.9. numeroon 045 135 7611 tai sähköpostitse info@retina.fi. Tarkemmat tiedot tapahtumasta: www.retina.fi/materiaalit/Retina_Day_2018.pdf.

Kirjailijavierana Anja Snellman 9.10.

Gyöngyi Pere-Antikainen haastattelee kirjailija Anja Snellmania ti 9.10. klo 17.30–19.30 liris-keskuksen Outa-tilassa. Vierailu nettiradioon.

Anja Snellmanin (s. 1954) Sonja O. kävi täällä julkaistiin vuonna 1981, ja se on edelleen Suomen myydyin esikoisromaani. Snellmanin kirjailijanura on kestänyt lähes

neljä vuosikymmentä ja käsittää yli kaksikymmentä julkaistua teosta. Anja Snellmanin teoksia on käännetty yli 20 kielelle.

Snellmanin kirjallisen työn tavaramerkkejä ovat kielen ja huumorin ohella estoton tapa yhdistellä historiaa ja utopiaa, itäistä ja läntistä, fiktiivistä ja dokumentaarista, henkilökohtaista ja universaalia materiaalia.

Kirjailijavierailun osallistumismaksu 5 e sisältää kahvitarjoilun. Näkövammaisten Kirjastoyhdistyksen jäsenet osallistuvat vierailuun veloituksetta. Ilmoittaudu kirjailijavierailuun ma 8.10. mennessä sähköpostitse osoitteeseen osallistun@kulttuuripalvelu.fi.

Järj. Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry ja Näkövammaisten Kirjastoyhdistys ry

Esteettömyysilta 17.10.

Esteettömyysilta Vammaapäivänä ke 17.10. kello 16–19 Helsingissä Hotelli Scandic Parkissa (View 1 -tila, 9. krs).

Aiheina mm. esteettömyys Scandic-hotelleissa (esteettömyyslähettiläs Magnus Berglund), näkövammaisten esteettömyys (Juha Sylberg, NKL) ja kuulovammaisten esteettömyys (Sami Virtanen, Kuuloliitto).

Tilaisuuteen mahtuu 100

henkilöä ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittaudu osoitteessa helky.fi/ilmoittautu tai toissijaisesti tekstiviestitse tai soittamalla puh. 045 123 2624 / Helky. Tilaisuudessa on kirjoitustulkkaukset ja salissa on induktiosilmukka. Saliin on esteetön pääsy.

Tiedustelut: mari.myllymaki@helky.fi.

Järj. Scandic, Helsingin Kuuloyhdistys ry, Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry, Kuuloliitto ry

Suomen Sokeiden juhlaseminaari 26.–28.10.

Suomen Sokeat ry:n kymmenvuotisjuhlaseminaari Kuuntele ja Kosketa järjestetään Majatalo Onnelassa Tuusulassa 26.–28.10.

Seminaari on tarkoitettu kaikille kiinnostuneille, sekä näkeville, että näkövammaisille. Ohjelma on maksuton, majoitus ja ruokailut omakustanteisesti Onnelan taksojen mukaan.

Tarkempaa tietoa hinnoista ja ohjelmasta Airuen verkkolehden ilmoituksissa, postirobotin keskustelualueilla ja yhdistyksen jäsenkirjeessä.

Pe 26.10. klo 18.30 kuvailutulkattu ja Suomeksi luettu tekstitys elokuvasta Naisen tuoksi. La 27.10. mm. kiertoajelu oppaan johdolla Tuusulan Rantatiellä ja teknisten

apuvälineiden esittelyä. Klo 16 pääjuhla Onnelan salissa ja klo 18 juhlaillallinen (hinta n. 50 e/hlö). Su 28.10. klo 9.30 paneelikeskustelu.

Majoitukseen ja ruokailuihin tulee ilmoittautua suoraan Onnelaan, puh. 09 258 821. Lämpimästi tervetuloa! Suomen Sokeat ry:n hallitus

Valokuva on havainto -luento 27.10. ja museokäynti 10.11.

Tervetuloa keskustelevalle luennolle valokuvataiteesta 27.10. klo 10–14 Kulttuuripalvelun toimistolle liris-keskukseen sekä kuvailutulkatulle näyttelykäynnille Valokuva-taiteen museoon 10.11. Kokonaisuudesta vastaa valokuvataiteilija, taiteen maisteri Christina Holmlund.

Valokuvaus eroaa monella tavalla muista kuvan tekemisen välineistä, sillä se on aina suhteessa aikaan, paikkaan ja omalla tavallaan maailmaan. Se on havainto ja symbolinen kuvajainen, se välittää tietoa ja tunteita. Luennon tavoitteena on luoda kaari menneestä tähän päivään. Pohdimme myös yhdessä, miten valokuvaus on arkipäivää ja läsnä ihmisten elämässä.

Luennon ja museokäynnin hinta osallistujalle on yhteensä 10 e. Ilmoittaudu kokonaisuuteen 22.10. mennessä

sähköpostitse osoitteeseen osallistun@kulttuuripalvelu.fi tai puh. 040 964 9288.

Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry

Matkat

Sokeain ystävien virkistyslomat 2019

Sokeain Ystävät ry myöntää yhteensä 120 näkövammaisten virkistyslomaa vuoden 2019 viikoille 8, 27, 28 ja 29. Lomaa haetaan tänä vuonna uudistetusti suoraan avoimella hakemuksella Sokeain Ystäviltä. Lomaa voi hakea kuka tahansa Suomen näkövammaisen.

Hakuaika päättyy 31.10. Lisätietoja ja tarkat hakuohjeet: www.syry.fi.

Sokeain Ystävät ry on Suomen vanhin näkövammaisyhdistys. Toimimme säätiömäisesti ja myönnämme taloudellista tukea suoraan näkövammaisille ja sokeille yksityishenkilöille. Lisätietoja avustuksista verkkosivuilla.

Apurahoja

Tampereen seudun Näkövammaisten tukisäätiön apuraha

Tampereen seudun Näkövammaisten tukisäätiö julkai-

see haettavaksi apurahan tie-teelliseen tutkimukseen tai muuhun kehityshankkeeseen, joka liittyy näkövammaisen ehkäisemiseen tai sen kanssa selviytymiseen (esim. lääketieteellinen, sosiaalinen, sosiaalipoliittinen tai koulutuspoliittinen).

Hakemuksessa tulee olla hakijan esittely, yhteystiedot, pankkitili IBAN-muodossa, apurahan käyttötarkoitus, haettava määrä, hankkeen kokonaiskustannukset, onko hanketta varten saatu, anottu, aiotaanko anoa apuraha muista lähteistä, millä tavoin hakija rahoittaa hankkeen mikäli apuraha kattaa vain osan kustannuksista sekä mahdolliset suositteijat.

Hakuaika on 1.–30.9.2018. Hakemukset toimitetaan osoitteeseen sihteeri@tsnv-tukisaatio.fi tai Tampereen seudun Näkövammaisten tukisäätiö sr, Pispalan valtatie 96 A, 33270 Tampere. Lisätietoja antaa Niilo Järkäs, puh. 044 201 8385, sihteeri@tsnv-tukisaatio.fi

Sokeain Lasten Tukisäätiön apurahat

Sokeain Lasten Tukisäätiö myöntää apurahoja mm. näkövammaisten lasten harrastustoimintaan, erikoisliikuntavälineisiin ja perheiden lomakustannuksiin tai muuhun

sellaiseen tarkoitukseen, jonka kohteena on näkövammaisten lasten ja heidän perheidensä elinolosuhteet ja niiden parantamiseen tähtäävä toiminta.

Hakemukset toimitettava 30.9.2018 mennessä. Hakemukset ja tiedustelut: Juha Halme, Mäntykatu 9, 37830 Akaa, puh. 040 728 0970, asiamies@sokeainlastentukisaatio.fi, www.sokeainlastentukisaatio.fi.

Suomen Näkövammais-säätiön apurahoja haettavana

Suomen Näkövammaissäätiön apurahat ovat näkövammaisten ja näkövammaistyössä toimivien haettavissa: nuorisotyöhön, opiskeluun ja ammattipintoihin, työllisyyteen, tiedotustoimintaan, kuntoutukseen, tutkimustoimintaan, harrastus- ja vapaa-ajantoimintaan sekä näkövammaisten kansainväliseen yhteistyöhön.

Hakemuksesta tulee ilmetä:
– hakijan esittely, yhteystiedot ja pankkitilin numero IBAN-muodossa (myös sähköpostitse haettaessa)

– apurahan käyttötarkoitus, haettava määrä ja hankkeen kokonaiskustannukset

– onko hanketta varten saatu, anottu, aiotaanko anoa apuraha muista lähteistä

– millä tavoin hakija rahoittaa hankkeen, mikäli apuraha kattaa vain osan kustannuksista

– mahdolliset suositteijat
Apurahan saajan tulee jättää asiamiehelle hankkeesta ja apurahan käytöstä selvitys, joka sopimuksen mukaan voidaan julkaista.

Hakuaika on 1.–30.9.2018. Hakemukset tulee lähettää osoitteeseen: Suomen Näkövammaissäätiö, Asiamies Aila Santanen, Arhipanpolku 8 B 2, 00420 Helsinki tai sähköposti: aila.santanen@live.fi. Lisätietoja antaa asiamies puh. 050 596 6737.

Säätiön periaatteena on myöntää apuraha kohteeseen, mihin yleisistä rahoituslähteistä ei ole mahdollista saada tukea. Vuonna 2017 säätiö myönsi apurahoja lähes 12 000 euroa.

Hyvä lukija, auta näkövammaista lisäämään tietoaan ja taitojaan ja siten löytämään paikkansa elämässä. Tukesi voit osoittaa ohjaamalla merkkipäivämuistamisia ja muita lahjoituksia Suomen Näkövammaissäätiön tilille Danske Bank FI21 8318 6710 0136 39. Kiitos lahjastasi!

Myydään – ostetaan

Myydään suurennuslaite

Suurennuslaite Nordic Eye

Tempus HD 22". Lähes käytämätön. Ovh n. 3000 e. Tämän hp. 650 e. Kuljetusmahd. 200 km säteellä Forssasta. Puh. 0400 909 156

Myydään Merlin HD -lukulaite

Toimiva lukulaite lehtien ja kirjojen lukemiseen Kouvolassa. Hinta 250 e. Puh. 040 865 3747.

Sekalaista

Pulloharjakone haussa

Ura käsillä -hanke etsii pulloharjojen tekemiseen käytettävää konetta.

Jos sinulla on sellainen käyttämättömänä, niin ole yhteydessä projektipäällikkö Piia Rossiin. Voimme noutaa sopivan koneen pidemminkin matkan päästä.

Mukaan teatteri Sokkeloon?

Näkövammaisteatteri Sokkelo Tampereelta hakee vireään joukkoonsa lisää näyttelijöitä.

Sokkelolla on menossa jo kolmastoista vuosi teatteritoimintaa. Vuosittain harjoitellaan uusia näytelmiä, joilla ollaan mm. osallistuttu kesä-

sin aina Tampereen teatterikesään sekä muissa kaupungeissa tilauksesta.

Tule rohkeasti mukaan! Nyt syksyllä aloitamme uuden esityksemme harjoittelut ensi vuodelle.

Lisätietoja: Teatteriyhdistys Sokkelo ry, Ritva Salonen, puh. 050 574 6337, ritva.salonen49@gmail.com, www.sokkelo.fi.

Aineiston aikataulu

Airut 10/2018 ilmestyy **15.10.2018**. Ilmoitukset viim. **25.9.2018**.

Katso loppuvuoden aikataulut mediakortistamme osoitteesta airutlehti.fi. Ilmoitukset jätettävä ilmoitettuna päivänä klo 15.45 mennessä verkkolomakkeella osoitteessa airutlehti.fi/ilmoitukset tai sähköpostitse airut@nkl.fi.

Jokainen ilmoitus julkaistaan myös Airuen verkkolehdessä, ellei ilmoittaja ole sitä erikseen kieltänyt.

Toimituksella on oikeus muokata lehden aineistoja ja käyttää lehden juttuja www-sivuillaan. Toimitus ei vastaa tilaamatta jätetyn aineiston säilyttämisestä tai palauttamisesta. Lehdessä ei julkaista voimakkaasti poliittisia tai uskonnollisia kirjoituksia.

Posti Green

Näkövammaisten liitto ry

90 vuotta

AVOIMET OVET IIRIS-KESKUKSESSA
11.10.2018 KLO 13-19

Osoite: Marjaniementie 74, Helsinki

Talo täyttyy juhlahumusta, toiminnallisista pisteistä,
opaskoirista ja monesta muusta.

Tervetuloa myös upouuteen Pimeään kahvilaan.

www.nkl.fi/tervetuloameille